

ONUR ÖYMEN

ARKA PLAN

TERÖRE YÖN VERENLER

Remzi Kitabevi

ONUR ÖYMEN, 1940 yılında İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede doktora yaptı. 1964 yılında Dışişleri Bakanlığı'na girdi. Konsolosluk ve NATO dairelerinde çalıştıktan sonra Strasbourg'a, Avrupa Konseyi daimi temsilci yardımcılığına atandı. Daha sonra Ankara'da Avrupa Konseyi ve Siyaset Planlama Daireleri'nde görev yaptı. 1974 Barış Harekâtı sırasında Kıbrıs'tan sorumlu şube müdürlüğü görevinde bulundu. Aynı yılın sonunda Lefkoşe Büyükelçiliği müsteşarlığına atandı. 1978 yılında Ankara'ya dönerek Dışişleri Bakanı özel danışmanı oldu. 1980 yılında Prag, 1982 yılında da Madrid Büyükelçiliği müsteşarlığında bulundu. 1984 yılında Ankara'ya dönerek Siyasi İnceleme ve Değerlendirme Dairesi, daha sonra da Siyaset Planlama Dairesi başkanlığı yaptı. 1988'de Kopenhag, 1990 yılında da Bonn büyükelçiliklerine atandı. 1995'te Dışişleri Bakanlığı müsteşarlığı görevine getirildi. 1997 ile Temmuz 2000 arasında Türkiye'nin NATO Büyükelçisi olarak görev yaptı. 2002'de CHP'den İstanbul milletvekili seçildi.

Merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Stratejik İncelemeler Enstitüsü'nün üyesi olan Onur Öymen *Teknolojik Gelişme ve Savunma Politikası* başlıklı doktora tezi hazırladı, Oppenheimer'dan *Bilim ve Sağduyu* (Bilgi Yayınevi) adlı bir çevirisi yayınlandı.

Öymen'e verilen ödüller arasında *Nokta* dergisinin, 1995 "Yılın Bürokratı", Türk Sanayici ve İşadamları Vakfı'nın (TÜSİAV) 1995, 1996 ve 1997 yıllarında "Yılın Hariciyecisi" ödülleri ile *Milliyet* gazetesi 1997 "Abdi İpekçi Özel Barış Ödülü" bulunuyor.

Kitapları:

Geleceği Yakalamak (2000); *Silahsız Savaş* (2002); *Türkiye'nin Gücü* (2003); *Ulusal Çıkarlar* (2005); *Çıkış Yolu* (2008); *Demokrasiden Diktatörlüğe* (2011); *Uçurumun Kenarında Dış Politika* (2012); *Bir Propaganda Silahı Olarak Basın* (2014).

ONUR ÖYMEN

ARKA PLAN

Teröre Yön Verenler

Remzi Kitabevi

ARKA PLAN / Onur Öymen

© Remzi Kitabevi, 2016

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Eylül Duru

ISBN 978-975-14-1719-0

BİRİNCİ BASIM: Nisan 2016

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri

100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 10648

İçindekiler

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ.....	11
TERÖRİZMİN TARİHTEKİ İLK ÖRNEKLERİ	27
Terör Kavramının Kökeni ve İlk Terör Örgütü: Sicariiler.....	27
Eski Roma'da Teröre Başvuran İmparatorlar	29
Ortadoğu'daki İlk Terör Örgütü: Haşhaşiler	32
Cengiz Han ve Moğol İmparatorluğu Döneminde Şiddet ve Terör.....	38
HİRİSTİYAN DÜNYASINDA ŞİDDET VE TERÖR	40
Haçlı Seferlerinin Gerçek Yüzü	41
Engizisyon Mahkemelerinde Zulüm.....	45
30 Yıl Savaşları ve Avrupa'da Dehşet Yılları	58
Cadı Avı	60
SÖMÜRGEÇİLİK VE TERÖRİZM	65
Amerikan Kızılderililerinin Dramı.....	73
Avustralya Yerlilerine Yapılan Utanç Verici Muameleler	76
FRANSIZ İHTİLALİNDEN SONRA ŞİDDET VE TERÖR	79
Vandée İsyanı ve Terör Egemenliği Dönemi.....	79
Cezayir'de Yaşananlar	86
20. YÜZYILDA DEVLET TERÖRÜ	89
Stalin Döneminde Zulüm.....	89
Nazi İmparatorluğu'nda Devlet Terörü.....	99
Franco İspanyası'nda Teröre Dayalı İktidar.....	104
Kızıl Terör ve Beyaz Terör.....	110
Devlet Terörünün En Acımasız Örneklerinden Biri: Kamboçya	112
Latin Amerika'da Devlet Terörü.....	114

Eta Terör Örgütünü Kimler Himaye Etti?	120
Kuzey İrlanda'da Terör Örgütleri Nasıl Silah Bıraktı?	123
ORTADOĞU'DA DEVLET DESTEKLİ TERÖR	127
Filistin Topraklarındaki İlk Ayaklanmalar	128
Filistin Meselesi ve Kırım Savaşı.....	131
Mısır'da Bağımsızlık Hareketleri Nasıl Bastırıldı?.....	135
Müslüman Kardeşler'in Ortaya Çıkışı	151
İran'da Demokrasiye Geçiş Nasıl Engellendi?	158
OSMANLI DEVLETİNE KARŞI ARAP AYAKLANMASI	173
ORTADOĞU'DA SAVAŞ KAZANIMLARININ PAYLAŞILMASI	182
Sykes-Picot Antlaşması ve Balfour Deklarasyonu.....	183
Ortadoğu'da Bağımsızlık Hareketleri Nasıl Engellendi?	187
Suriye'nin I. Dünya Savaşı'ndan Sonra Yaşadığı Acılar, Sömürgeci Devletlerin Baskıları, Darbeler ve Terör	190
Suriye'de Bağımsızlık Hareketleri Nasıl Bastırıldı?	191
İrak'ta Petrol Uğruna Savaş	203
İrak'ta 1920 Ayaklanması	207
Lozan'da Musul Görüşmeleri.....	212
Petrol Karteli Kuruluyor	214
İrak'ta Darbeler Dönemi Başlıyor	216
İrak'ta Savaş, Şiddet ve Terör.....	228
KANAYAN YARA: FİLİSTİN	238
Filistin'de Ayaklanmalar ve Sonrası	242
Peel Komisyonunun Başarısız Girişimleri	244
Filistin'deki Araplara Karşı Devlet Terörü ve Orantısız Güç Kullanımı	245
Çatışmaları Alevlendiren Belge: "Beyaz Kitap"	251
Nazi Almanyası'ndan Medet Uman Yahudi ve Arap Örgütleri.....	253
İngilizleri Hedef Alan Yahudi Terör Örgütleri.....	255
Türkiye Bölgedeki Gelişmeleri Nasıl İzliyordu?	257
İSRAİL'İ BAĞIMSIZLIĞA GÖTÜREN YOLDA TERÖR VE SİYASET	259
Truman İsrail Devletinin Kurulmasını Niçin Destekledi?	263
İsrail Devletinin Kurulması ve Arap-İsrail Savaşı	265
ARAPLARIN TERÖR YOLUYLA FİLİSTİN'İ KURTARMA GİRİŞİMLERİ	270
Terörün Yeni Adresi: Ürdün.....	274

1970'li Yıllarda Yoğunlaşan Terör Eylemleri	280
Camp David Antlaşması ve Mısır'ın Yeni Rolü	284
Sabra ve Şatilla Katliamları	286
İslami Terör Örgütlerinin Ortaya Çıkması ve Filistin Örgütleri Arasındaki Çatışmalar	289
Filistin'de Yeni Bir Dönem: İntifada	290
Hizbullah Örgütünün Ortaya Çıkışı ve Eylemleri.....	307
Libya Terör Örgütlerine Nasıl Destek Oldu?	314
AFGANİSTAN ADIM ADIM TERÖRE SÜRÜKLENİYOR	317
El-Kaide Terör Örgütünün Ortaya Çıkışı	323
İŞİD'in Ortaya Çıkışı ve Eylemleri.....	335
TÜRKİYE'YE YÖNELİK TERÖR EYLEMLERİ VE DÜNYA ÜLKELERİNİN TUTUMU	344
Türkiye-İsrail İlişkilerinde İnişler ve Çıkışlar.....	345
Menderes - Ben-Gurion Görüşmesi ve Çevresel Pakt Düşüncesi	347
Yeni Koşullarda Türk-İsrail İlişkileri.....	351
İÇ İSYANLAR	354
Yunanistan'ın Bağımsızlığına Giden Yolda Terör	354
Büyük Devletler Girit'teki Ayaklanmacılara Nasıl Destek Verdi?.....	355
Kafkasya'da Müslümanlara Zulüm	361
Osmanlı Döneminde Kürt Ayaklanmalarını Kim Tahrik Etti?.....	362
19. YÜZYILDA ERMENİ AYAKLANMALARINA YABANCI DESTEĞİ	369
Ermeni Propagandası.....	388
II. Dünya Savaşı Sırasında Nazi-Ermeni İşbirliği.....	394
Ermenilerin Azerbaycan'a Saldırısı ve Hocalı Katliamı	398
Türk Diplomatlarını Hedef Alan Ermeni Terör Örgütleri.....	400
MİLLİ MÜCADELE SIRASINDA İÇ AYAKLANMALAR	407
Ali Galip Olayı (20 Ağustos-15 Eylül 1919)	409
Anzavur Ayaklanmaları (25 Ekim 1919-19 Nisan 1920)	410
Kuvayi İnzibatiye Harekâtı	412
Çerkez Ethem ve Kardeşlerinin Ayaklanması (27 Aralık 1920-23 Ocak 1921)	412
Pontus Harekâtı	413
CUMHURİYET DÖNEMİNDEKİ KÜRT İSYANLARI VE YABANCI TAHRİKLERİ	417
Şeyh Said İsyanı.....	417
Dersim İsyanı	422

PKK TERÖRÜNÜN DIŞ BOYUTU	427
TERÖR NASIL SONA ERDİRİLEBİLİR?.....	451
SONUÇ	461
KAYNAKÇA	465
DİZİN.....	470

Önsöz

Terör son zamanlarda dünyanın en önemli sorunlarının arasında, hatta belki de başında yer alıyor. Afganistan, Ortadoğu ve Kuzey Afrika, terör örgütlerinin en yoğun saldırılarını gerçekleştirdikleri bölgeler haline geldi.

Terörist örgütlerin çoğu zaman bir ülkenin sınırlarını aşan boyuta varan eylemleri, terörle mücadelede uluslararası işbirliğini zorunlu kılıyor. Ancak bu işbirliğinin başarısı, ayırım gözetmeksizin bütün terör örgütlerinin kınanmasından ve onlara karşı topyekûn bir mücadele yapılmasından geçiyor. Oysa birçok devlet, terör örgütleri arasında açıkça değilse bile fiilen ayırım yapma eğiliminde. Kendi çıkarlarına yönelik eylem yapan örgütleri öncelikli hedef sayma, başka ülkelerin menfaatlerine karşı saldırı düzenleyenleri bir ölçüde göz ardı etme eğilimi göze çarpıyor. Bundan daha da kötüsü, bazı terör örgütlerini şu veya bu nedenlerle himaye edenler, hatta destekleyenler var.

Tarih boyunca terör eylemlerinin bazı ülkeleri yıpratıp zayıf düşürmesinden kendi çıkarları açısından medet uman, o nedenle bazı ayaklanmaları teşvik edip destekleyen ülkelerin sayısı az değil. Ne yazık ki, günümüzde bu gibi durumlar da yaygın bir biçimde yaşanıyor.

Bu nedenle, terörden ıstırap çeken, terörle mücadelede daha etkin olmak isteyen ülkelerin terörün arka planını incelemeleri, perde arkasında oynanan oyunları görmeye çalışmaları özel bir önem taşıyor.

İşte bu kitap tarih boyunca şiddet ve terör eylemlerinin, ayaklanmalarının arka planını araştırmak için yazıldı. Kitap, siyaset adamlarının, ulusal güvenlik uzmanlarının, gazetecilerin ve bilim adamlarının çalışmalarına bir ölçüde de olsa ışık tutabilirse amacına ulaşmış olacak.

Bu kitabın yazılmasında sağladıkları değerli katkılar için çalışma arkadaşlarım Hasibe Tuna'ya, Merve Karadayı'ya, Evrim Yarımağan'a, başta değerli dostum Öner Ciravoğlu olmak üzere Remzi Kitabevi çalışanlarına içtenlikle teşekkür ediyorum.

Her zamanki gibi çalışmalarına sabırla destek olan ve katkı veren değerli eşim Nedret'e ve çocuklarım Burak ve Başak'a da teşekkür borçluyum.

Onur Öymen
İstanbul, Mart 2016

Giriş

Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'ün bir komşu ülkeye yaptığı resmi ziyaretin hayli gergin geçen müzakere aşaması bitmişti. Akşam yemeği daha rahat ve resmi olmayan bir ortam içinde geçiyordu. Ökçün, muhatabına “Müsaade ederseniz size aklıma takılan bir soruyu sormak istiyorum,” dedikten sonra şöyle devam etti: “Suudi Arabistan, Amerika’yla yakın ilişkiler içinde olan ve dış politikasını büyük ölçüde Amerika’nın beklentileri doğrultusunda yönlendiren bir ülke. Siz ise Sovyetler Birliği’ne yakın politikalar izliyorsunuz. Böyle bir ortamda nasıl oluyor da Suudi Arabistan size yılda yaklaşık 2 milyar dolarlık yardım yapıyor?” Muhatabın biraz da şaka süsü vererek verdiği cevap ilginçti: “Onlar bize dolar ihraç etmezse biz onlara terör ihraç ederiz.”

Her şakanın ardında bir gerçek gizlidir derler. Gündüz Ökçün’e o seyahatinde refakat eden diplomatlar, ne zaman bazı ülkelerin teröre destek olduğu yolunda haberler çıksa bu konuşmayı hatırlamışlardır.

O tarihlerde PKK terör örgütü henüz eylemlerine başlamamıştı ve o komşu ülkenin PKK’ya desteği gibi bir konu gündemde değildi. Buna karşılık, çok sayıda radikal terör örgütünün o ülkenin başkentinde karargâh kurduğu ve hükümetinden destek aldığı yolunda haberler alınıyordu. 1984 yılından sonra PKK eylemlerine başlayıp da bazı komşu ülkelerden yardım görünce, yabancı devletlerin teröre nasıl destek olabildikleri konusunda Türkiye pahalı ama değerli bir tecrübe kazandı.

Sadece terör örgütüyle mücadele etmek yetmezdi. Terörün arkasındaki güçleri de hesaba katmak, onları bu destekten vazgeçirmek gerekiyordu. Terörü destekleyen devletlerle mücadele etmek diplo-

masinin göreviydi ve hükümetlerin bu alanda gösterecekleri başarı terörle mücadelede etkili sonuç almanın ön koşuluydu.

Türk diplomasisi özellikle 1990'lı yıllarda terörle mücadele alanında başarılı sonuçlar aldı. Örneğin etkili bir diplomasi uygulayarak 9 Ekim 1998 tarihinde, tek bir mermi atmadan, tek şehit vermeden Suriye'yi PKK örgütünün lideri Abdullah Öcalan'ı topraklarından çıkartmak ve Lübnan'ın o zamanlar Suriye'nin denetiminde bulunan Bekaa vadisindeki PKK kamplarını kapatmak zorunda bıraktı. Suriye'yle 20 Ekim 1998 tarihinde Adana'da varılan mutabakat, teröre karşı işbirliği konusunda umut verici bir başlangıç oldu. İki ülkenin yetkili makamları düzenli toplantılar yaparak bu işbirliğini geliştirdiler.

PKK örgütü 2000'li yılların başında gücünü ve etkisini büyük ölçüde kaybetme noktasına geldi, ancak bazı devletlerin PKK'yı veya başka terör örgütlerini kendi çıkarları doğrultusunda koruma ve kullanma alışkanlıkları devam etti. Onların da etkisiyle son yıllarda "açılım süreci" adı altında bir terörle müzakere süreci başlatıldı. Bu süreç terörün sona erdirilmesini sağlayamadı. Tam tersine, terörle mücadelenin geri planda bırakıldığı o süreç sırasında terör örgütü PKK'nın daha çok silahlandığı ve daha büyük eylemlerin hazırlığını yaptığı, mücadelenin yeniden başladığı 2015 yılının ortalarından itibaren anlaşıldı. 2014'ün sonları ve 2015 yılının ortasından itibaren Türkiye terörle yeniden, üstelik daha da çetin bir mücadeleye girişmek zorunda kaldı. Başka ülkelerin terör örgütüne desteği, himayesi veya hoşgörüsü olmasa Türkiye bu kadar zorluklarla karşılaşır mıydı? Başka ülkelerden sağladığı desteği kaybeden terör örgütlerinin nasıl gücünü kaybettiği ve tükeniş sürecine girdiği biliniyor. O nedenle, dünyadaki örnekler bakılacak olursa, PKK'ya dış destek ve himaye sürmeseydi Türkiye bu kadar zorlukla karşılaşmazdı demek doğru olur.

Devletlerin, terörü kendi çıkarları için bir silah gibi kullandıklarının tarihte birçok örneği var. Daha da ilginç, terörün bir devletin başındakiler tarafından resmen bir yönetim biçimi olarak kullanılması. Tarihte bunun da örneği var. Kitabın ilgili bölümünde buna da değinilecek.

Amerikan Dışişleri Bakanlığı her yıl terörü destekleyen ülkeler listesi yayınlıyor. Son yayınlanan listede yer alan ülkeler Küba, İran, Sudan ve Suriye. Küba'nın suçu, Kolombiya'daki terör örgütü FARC ile İspanyol ETA teröristlerinin Küba'da yerleşmelerine izin verip onları desteklemek. Suriye'nin listede yer almasına da, Lübnan'daki Hizbullah örgütüne ve bazı Filistinli terör örgütlerine destek vermesi gerekçe olarak gösteriliyor. Irak ve Libya bu listeden çıkarılmış. Başka bir deyişle, terörü desteklediği belirlenen ülkeler zaman içinde değişiyor. Örneğin başkan Obama'nın 2015 yılının başlarında Küba'yla ilişkileri normalleştirme kararından sonra Küba'nın da listeden çıkarılması için bir çalışma başlatıldı. Peki, ASALA terör örgütüne açıkça destek veren, hatta öldürülen ASALA teröristleri için bir anıt diken Ermenistan niçin bu listede yok? Belli ki, Amerika'nın Ermenistan'la ilişkilerinin yakınlığı bu ülkenin listede yer almasına olanak vermiyor.

PKK örgütüyle yakın ilişkileri bilinen, ülkesindeki Lavrion kampında teröristleri besleyip himaye eden, hatta PKK lideri Öcalan'ı Suriye'den çıkarıldıktan sonra Kenya'daki büyükelçiliğinde saklayan Yunanistan listede var mı? O da aynı nedenle listede yok. Öcalan'a pasaport veren Kıbrıs Rum Yönetimi var mı? O da yok. Öyle anlaşılıyor ki, terörü destekleyen ülkeler listesinin oluşturulmasında büyük devletlerin siyasi tercihleri önemli rol oynuyor. Uluslararası ilişkilerdeki çifte standart uygulamasının örneklerinden biri de bu.

Aslında terör örgütlerine ve teröristlere yabancı ülkelerin desteklerinin örnekleri çok eski tarihlere kadar gidiyor: Pierre Loti ve Jean Schlicklin gibi I. Dünya Savaşı yıllarında ve hemen sonrasında Türkiye'de bulunmuş yazarlar bunun tanıklığını yapıyor. Pierre Loti *Ermenistan'daki Katliamlar ve Türkler* adlı kitabında Ermeni teröristlerin 1896 yılında İstanbul'da yaptıkları saldırıları anlatırken şöyle diyor: "Bir grup genç suikastçı ... Osmanlı Bankası'nı ele geçirip havaya uçurmaya hazırlanırken, diğerleri de Samatya mahallesini kana buluyorlardı. Peki dünyada hangi ulus böylesi bir saldırıya ibret verici bir ceza vermez?"⁽¹⁾

(1) Pierre Loti, *Les Massacres d'Arménie*, Calmann-Lévy, Editeurs, Paris, 1918, s. 32-33.

Pierre Loti bu sorusunun cevabını vermiyor. Ama başka bir Fransız yazar veriyor. Jean Schlicklin, Pierre Loti'nin anlattığı olayın devamını şöyle naklediyor: "Osmanlı Bankası'na saldıran teröristler ceza almaktan kurtarıldılar ve İngiltere'nin Berlin Büyükelçisi Sir Edgar Vincent'in (Lord d'Abernon) yatıyla Marsilya'ya gönderildiler."⁽²⁾

Büyükelçinin teröristlere yaptığı bu yardımı kendi hükümetinden habersiz olarak gerçekleştirdiğini düşünmek mümkün mü? Tek başına bu olay bile bir devletin teröre nasıl destek verdiğinin somut kanıtını oluşturuyor. Peki, nasıl oluyor da Osmanlı yönetimi bu insanlık dışı saldırıları yapan teröristleri affediyor? Bunun cevabı belli. Batı ülkelerinin baskıları sonucunda... O devirde baskılara boyun eğmek zorunda kalan padişah, büyük devletlerin bu ve diğer konularda tüm isteklerini yerine getiriyor. İşte bugün bazılarının özlemini çektikleri Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde devlet böyle yönetiliyordu.

Yabancı ülkelerin başka devletlerin vatandaşlarını kendi ülkelere karşı isyana ve terör eylemlerine yönlendirmelerinin örnekleri Osmanlı İmparatorluğu'nda I. Dünya Savaşı yıllarında da yaşanmıştı. Rus Çarı II. Nikolas, Ermenilere hitaben yaptığı bir konuşmada şöyle diyordu: "Ermeniler! Sizi baskı altına alan despotizmden ve esirlikten kurtulmanızın zamanı gelmiştir. Çarın esasının altında kardeşlerinize katılınz."⁽³⁾ Çarın bu çağrısı üzerine Osmanlı vatandaşı 150.000'den fazla silahlı Ermeni, Rus ordularının desteğiyle Doğu Anadolu'da bir yandan Osmanlı ordusuna, bir yandan da sivil halka karşı saldırılarda bulundular, şiddet ve terör eylemlerine giriştiler.

Bunun başka bir örneği de aynı yıllarda Arap yarımadasında yaşanıyordu. O tarihlerde Arap yarımadası Osmanlı toprağıydı ve Araplar da Osmanlı vatandaşıydı. Arapların Osmanlı devletine karşı ayaklanmaları Fransa ve İngiltere gibi ülkeler tarafından çeşitli vaatlerle ve kışkırtmalarla sağlanmış ve desteklenmişti. İngiltere ve Fransa bu ayaklanmacılara büyük mali destek verdi ve onları silahlandırdı. 1916

(2) Schlicklin, Jean, *Angora: L'aube de la Turquie Nouvelle (1919-1922)*, Paris, Berger-Levrault Editeurs, 1922, s. 140.

(3) Schlicklin, a.g.e., s. 141.

yılının sonuna kadar Fransızların isyancılara katkısı 1.25 milyon altın Frangı buldu. Aynı ayaklanmayı desteklemek için İngilizler de ayda 200.000 İngiliz Lirası veriyorlardı.⁽⁴⁾

İngiltere hükümeti tarafından Hicaz'daki silahlı grupları kışkırtıp yönlendirmek için görevlendirilen İngiliz İstihbarat Subayı T. E. Lawrence bu ayaklanmada etkili bir rol oynadı. İngilizlerin Mekke Şerifi Hüseyin'e yaptıkları vaatlerinin özü şuydu: Hüseyin Osmanlı İmparatorluğu'na karşı isyan edecek, imparatorluğun parçalanmasına katkıda bulunacak, buna karşılık Ortadoğu'daki Osmanlı toprakları onun liderliğinde kurulacak ve Arap Krallığına verilecekti. Bu da aslında bir kandırmacaydı. Zira Fransızlarla İngilizler, 1916 yılında imzaladıkları Sykes-Picot Antlaşması'yla bu toprakların bir bölümünü, kendi denetimlerinde kalmak kaydıyla başkalarına vaat edeceklerdi.⁽⁵⁾

Atatürk'ün önderliğindeki Milli Mücadele yıllarında, Anadolu'nun birçok bölgesinde başlatılan isyanlarda da yabancı ülkelerin parmağı bulunduğu şimdi ortaya çıkan arşiv belgelerinden daha iyi anlaşılıyor. Örneğin, İngiliz arşivlerinde yer alan İngiliz istihbarat örgütünün raporlarında, Yunan kraliyet gizli örgütünün Konya'da ve Kürtlerin yaşadığı doğu bölgelerinde etkili oldukları, Konya'daki ayaklanmanın patlak vermesine ve yayılmasına çalıştıkları ifade ediliyor. Aynı raporlarda şöyle deniliyor: "Yunan örgütleri, Kemalistlerin Anadolu'daki durumlarını zayıflatmak için Kürdistan'daki özerklik akımından yararlanmak amacıyla oradaki isyanları kışkırtmışlardır. Kürt önderler para sıkıntısı çektikleri için İstanbul'daki Kürt partisi Yunanlı yetkililerin eline düşmüştür."⁽⁶⁾ Bu konulara kitabın ilerleyen bölümlerinde daha ayrıntılı olarak değinilecek.

İşin daha da üzüntü ve ibret verici tarafı, yabancı devletlerin teşviki ve yönlendirmesiyle yapılan bu saldırıların kurbanı olan ve yüz binlerce insanını Doğu Anadolu'nun dağlarında ve Arabistan'ın çöl-

(4) Murphy, David, *The Arab Revolt 1916-18, Lawrence Sets Arabia Ablaze*, Osprey, London, 2008.

(5) Sonyel, Salahi, *Kaygılı Yıllar*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2012, s. 42.

(6) Sonyel, Salahi, *a.g.e.*, s. 299-300.

lerinde şehit veren Türklerin, daha sonra aynı ülkelerin savaş propagandasının malzemesi yapılması ve savaş yıllarında o bölgelerde yaşanan tüm katliamların sorumluluğunun Türklere yüklenmek istenmesidir.

Başka ülkelerdeki ayaklanmaları ve terör eylemlerini destekleyen dönemin büyük devletleri, kendi vatandaşlarına da büyük zulüm yapmışlardır. 20. yüzyılın ilk yarısı bunun da acı örnekleriyle doludur.

1922 ile 1943 yılları arasında İtalya’da totaliter bir liderlik sergileyen Benito Mussolini döneminde, “Siyah Gömlekliler” denilen milis kuvvetleri ülkede terör estirdiler. Mussolini şiddet kullanılarak halkın baskı altına alınmasını “sosyal hijyen” olarak tanımlıyor, “Nasıl bir doktor zararlı unsurları vücudun dışına çıkartırsa, biz de zararlı unsurları toplumun dışına çıkartıyoruz,” diyordu.

Hitler Almanyası’nda da devlet terörü en yaygın biçimde uygulandı. Nazi Partisi’nin denetimindeki SS ve SA milis örgütleri milyonlarca Yahudi’yi, komünisti ve sosyalisti, yani “devlet düşmanı” saydıkları kimseleri terör yöntemleriyle bertaraf ettiler, gaz odalarına gönderdiler, toplama kamplarında ölüme terk ettiler.

Hitler’in 1933 yılında Prusya İçişleri Bakanlığı’na getirdiği Hermann Göring şöyle diyordu: “Benim aldığım önlemler hukuk yoluyla veya bürokrasi engeliyle önlenemez. Benim görevim sadece tahrip etmek ve imha etmektir. Daha başka bir şey değil.”⁽⁷⁾ Aslında tahrip eden de edilen de Alman vatandaşlarıydı ama Nazi ideolojisinin gereği buydu.

Stalin Rusyası’nda da devlet terörünün en acımasız, en insanlık dışı örnekleri yaşandı. Başka devletler terör yöntemlerine devrim karşıtlarını tasfiye etmek veya büyük ekonomik krizlere gösterilen tepkileri azaltmak için başvururken, Stalin bu yöntemleri somut bir nedenin olmadığı yıllarda da en acımasız biçimde uyguladı. Acaba neden? Stalin’in biyografisini yazanlardan biri, onun amacının terör yoluyla ülkede mutlak hâkimiyeti ele geçirme arzusundan kaynaklandığını ve

(7) Speech in Frankfurt (3 March 1933), in *Gestapo: Instrument of Tyranny* (1956) by Edward Crankshaw, s. 48.

o dönemde milyonlarca kişinin öldürüldüğünü, hapse atıldığını, sürgüne gönderildiğini belirtiyor.⁽⁸⁾

Stalin'in, uyguladığı terör ve şiddet eylemlerini mazur göstermek için şöyle dediği söylenir: "Bir kişinin ölümü trajedidir, ama bir milyon kişinin ölümü bir istatistikten ibarettir." Stalin gerçekten bu sözleri söylemiş midir, yoksa bu bir yakıştırmadan ibaret midir? İki görüşü de savunanlar var. Ancak Stalin'in yaptıklarına bakılırsa, bu sözler söylenmemiş bile olsa, düşüncesinin bu doğrultuda olduğu tahmin edilebilir.

II. Dünya Savaşı sona erip de Birleşmiş Milletler kurulunca ve İnsan Hakları Beyannamesi gibi belgeler yayınlanınca, dünya ülkelerinin artık geçmişin acı tecrübelerinden yararlanıp insan haklarına daha saygılı, daha barışçı bir düzen kurmaları beklenirdi. Ancak böyle olmadı. Dünya savaşından sonraki iç çatışmalarda ve yerel savaşlarda, çoğunluğu masum sivillerden oluşan 18 milyondan fazla insan hayatını kaybetti. Terör giderek yaygınlaşan bir evrensel hastalık haline geldi.

Sadece Ocak 2006 ile Aralık 2009 arasındaki dönemde dünyadaki ülkelerin yaklaşık yüzde 60'ında terörist saldırılar on binlerce can aldı. Afganistan, Kolombiya, Hindistan, Irak, İsrail, Nepal, Pakistan, Filipinler, Rusya, Somali ve Tayland'ın her birinde en az 1.000 terör saldırısı oldu. Bu ülkelerin yedisindeki terör saldırılarının sayısı 2.000'i buldu. Sadece Pakistan'da 5.000, Afganistan'da 5.400, Irak'ta 18.000 terör saldırısı gerçekleşti. Bu saldırıların bazıları soykırım boyutuna ulaştı. Pol Pot'un önderliğindeki Kızıl Khmerler örgütünün Kamboçya'da öldürdüğü insanların sayısı 2 milyonu aştı. 1993 yılından beri Ruanda ve Burundi'de öldürülen sivillerin sayısı da 1 milyondan fazla. 1990'ların başında Sırp'ların Bosna'da ve Hırvatistan'da öldürdükleri kişiler, eğer bir uluslararası müdahale olmasaydı, bu boyutlara ulaşabilirdi.⁽⁹⁾

(8) Hoffman Bruce, "Inside Terrorism", Columbia University Press, New York, 2006, s. 15.

(9) Paul Wilkinson, *Terrorism versus Democracy*, Routledge, New York, 2011, s. 1, 19.

- Tarih boyunca iktidar için şiddet ve terör yoluna kimler başvurdu?
- Araplar Osmanlılara karşı nasıl ayaklandırıldı?
- Ortadoğu'da bağımsızlık ve demokrasi hareketlerini kimler bastırdı?
- Milli Mücadele ve Cumhuriyet dönemindeki ayaklanmaları kimler destekledi?
- Kıbrıs harekâtından sonra Rum-Kürt-Ermeni işbirliği nasıl gerçekleştirildi?
- Dünyada terörle nasıl mücadele edildi, IRA ve ETA örgütleri nasıl etkisiz kılındı?
- Müslüman Kardeşler örgütü nasıl kuruldu ve şiddet eylemlerine nasıl yöneldi?
- El Kaide, IŞİD gibi din devleti kurmak isteyen terör örgütlerini kim destekliyor?
- PKK'nın Kuzey Irak'tan tasfiyesine kimler engel oluyor?

Onur Öymen, yeni kitabında, araştırmalarına ve diplomasi tecrübelerine dayanarak bu soruların cevaplarını ele alırken, kendi ulusal çıkarları için terör örgütlerini kullanmaya çalışanların girişimlerini de sergiliyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1719-0

9 789751 417190

₺ 30,00